

Zastavme svůj chvat a nechejme se unášet ambrotypii

TŘEBÍČ (ju) - Vernisáže a výstavy v kavárně Salsa na Karlově náměstí se již staly příjemnou samozřejmostí a kulturní veřejností jsou sledované a navštěvované. Doposud jsme měli možnost prohlížet si zde obrazy a fotografie, zhotovované běžnými metodami. To, co nás čeká toto pondělí s magickým datem 1. září v 18.00 hod., bude však něco úplně jiného. Čekají nás fotografie, vytvářené metodou objevenou v roce 1851. Čeká nás archerotypie, čili mokrá kolodiový proces.

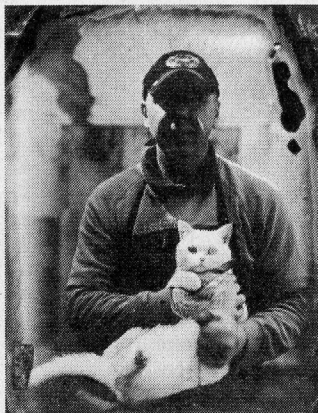
Do práce touto vskutku starou technikou se před dvěma lety pustil třebíčský fotograf Jan Kratochvíl. Jak sám říká, byl už přesycen možnostmi současné doby, kdy není nic jednoduššího než zmáčknot spoušť digitálního fotoaparátu či telefonu, kdy za vás udělá vše technika. „Při této sto padesát let staré metodě jde vskutku o tvůrčí proces, který mi umožnil beze zbytku pochopit fotografické řemeslo tehdejší doby. Vyžaduje dobrou zručnost, základní

znalost chemických procesů pro vznik obrazu a mnohdy i značnou fyzickou zátěž a především zkušenost a uvědomění si toho, co právě v daném okamžiku děláte.“

Avšak pozor! Kolodium se směsí éteru je prudce hořlavá kapalina a se vzduchem vytváří výbušnou směs. Některé používané chemické látky mohou způsobit trvalé oslepnutí. Proto je velmi důležité dbát na bezpečnost a vše oddělit od prostor, obývaných lidmi či zvířaty.

„Technicky perfektní kolodiový obraz se může povést napoprve, ale někdy to může trvat dny, týdny i déle, anebo se vám nepovede podle vašich představ nikdy. V dnešní době technická kvalita pro mnohé kolodiové fotografie není na prvním místě. Naopak chyby a neočekávané reakce vlastních chemických přípravků vytvářejí často zajímavé výsledky, kde se zaznamená autorův rukopis.“

Každá pozitivní kolodiová fotografie je unikátní. Není možné vyfotografovat tentýž motiv s dosažením stejného výsledku. Obsah závisí jako vždy na krea-

tivitě a vidění autora a souhra světla s kolodiem,“ vysvětluje taje staré techniky Jan Kratochvíl.

Mokrá kolodiový proces znamená ve fotografii hlavní fotografický proud od padesátých let do osmdesátých let 19. století. Na sklo se tehdy vyráběly jak negativy, tak i pozitivy. V základním názvosloví se pro výsledné pozitivní fotografie nyní většinou používá termín ambrotypie (kolodiová fotografie na skleněnou desku položenou na tmavý podklad) a ferrotypie

(kolodiová fotografie, vytvořená na asfaltě natřenou kovovou deskou), variací názvů existuje více. Ať tak či onak vzniká v jedné z těchto technik fotografování okamžitý výsledek - pozitiv, tedy fotografie, jak ji známe, když se vyvolá z negativního materiálu (např. kinofilmu) na fotografický papír. Jednoduše řečeno, fotograf pořídil snímek a zákazník mohl odejít za krátkou dobu s fotografií - něco podobného jako dnešní moderní filmový Polaroid - instantní fotografie na film, který si vytažením z kazety okamžitě vyvolá a ustálí.

Mokrá kolodiový fotografický proces se celý provádí za mokra a musí být také za mokra dokončen. Citlivost fotografické desky je velmi nízká, což vyžaduje za běžného denního počasí expozice v řádu sekund někdy i minut (závisí na použití clony objektivu, druhu a stáří používaného kolodia a především také světelným podmínkám venku). Čas odhaduje fotograf podle své zkušenosti a testů v exteriéru. Představme si, že si ve vašem fotografickém při-

stroji zhruba nastavíte hodnotu citlivosti ISO 0,25!

„Pokud fotograf nestihne během několika minut na mokrou fotografickou desku poříditi fotografii (provést expozici), desku okamžitě vyvolat a ustálit, tak dojde k částečné nebo úplné destrukci očekávaného výsledku. Obraz je nevratně poškozen,“ zasněcuje nás do úskalí této techniky autor výstavy a pokračuje: „Když se přeneseme ze zázemí ateliéru k focení ve venkovním prostředí, tak nastává úplně jiná, vyšší úroveň náročnosti. Důvodem je to, že fotograf musí disponovat mobilní temnou komorou a transportovat veškerou techniku a chemii na fotografované místo. Stačí malá změna prostředí, třeba změna vlhkosti, vzduchu teploty nebo porыв větru a ani po několika hodinách práce se nepodaří vytvořit očekávaný výsledek. Náročný je také transport desek po focení - zejména skleněných, které můžete velice snadno poškrábat nebo křehké sklo rozbít.“

Poslední otázka na autora tedy zní, co na výstavě uvidíme? „Témata fotografií jsou roz-

manitá, aby návštěvník, který se s touto technikou ještě nesetkal, mohl vidět fotografie s různým obsahem.“

Představím několik portrétů, fotografie různých předmětů i abstraktní obsah. Téměř všechny vystavované fotografie byly pořízeny přirozeným světlem bez umělého nasvícení.

Do interiéru kavárny jsem si připravil zhruba 20 fotografií. Přibližné velikosti vystavovaných desek jsou 6 x 6, 12 x 16, 18 x 24 centimetrů.

V průjezdu - před vchodem do kavárny bude deset fotografií rozměru 29 x 39 centimetrů. Tyto fotografie jsou digitální tisky ze skenovaných ambrotypii nebo ferrotypii. Skenované fotografie mají zčásti digitálně odstraněny prach, který vznikl při skenování. Původní „vady“ charakteristické pro tento proces byly ponechány. Celkem tedy výstava bude obsahovat asi 30 fotografií. Uvažuji, že podle zájmu některé fotografie asi v polovině trvání výstavy zčásti vyměním. Případné zájemce mohu o nových fotografiích informovat.